

Jaroslav Krejčí: „Antropologická mutace a civilizační protiklady“
(osnova přednášky pro Učenou společnost ČR dne 21. února 2006)

Od průmyslové revoluce po revoluci elektronickou, prodloužení lidského života a výboje do kosmu, prožíváme zcela nový typ sociálně antropologické mutace. S kladnými stránkami technizace života se také zvyšuje potenciál ničivý, a to nejen pro člověka, ale i pro biosféru. Dřívější mutace (z epochy lovců a sběračů do epochy zemědělců a pastýřů a pak z této do civilizované epochy rozvité metalurgie, městského života a písma) byly méně převratné.

Iniciátorem je civilizace Západní Evropy a Severní Ameriky, která kromě stále rozvíjené vědy a technizace života prosazuje antropocentrickou koncepci lidských práv a pluralitní politickou kulturu.

Globalizace těchto „modernit“ se kromě prosté setrvačnosti střetává s kratocentrickou orientací Číny a teocentrickou koncepcí civilizace islámské. Zatímco Čína urychleně dohání „západ“ po technické a ekonomické stránce, humanitní stránka této mutace je pomíjena. Komunistická strana je více garantem státní jednoty než prosazování nějaké ideologie.

Představitelé politického islámu kladou největší důraz na utužení náboženské orientace svého lidu a na podporu misijní činnosti. Nejpádňější odpovědí islámské civilizace na sekularizační výzvu „západu“ je demografický přetlak. Podle odhadu OSN její podíl na obyvatelstvu světa stoupne od r. 2005 do r. 2050 ze 23 na téměř 30%. Podíl Severní Ameriky se díky pokračující imigraci zhruba udrží okolo 5% a podíl západní Evropy za podobných podmínek klesne ze 7,2 % na 5%. Na rozdíl od tradičně katolicko-protestantského západu Evropy, její (menší) podíl východu (tradičně pravoslavného) utrpí ještě větší regres.

V důsledku záměrné reprodukční politiky poklesne také podíl Číny (výrazně pod 20%), zatímco dosud hlavní populační reservoir Západu, Latinská Amerika, zůstane zhruba na svých osmi procentech. Největší populační růst se očekává – přes všechny pohromy válečné a zdravotní – u Subsaharské Afriky.